

сподарської кооперації, що потребує подальших наукових досліджень у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 21.07.2020 № 819-IX. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>

*Купчєня Л. І.,
Полтавський юридичний коледж Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, викладач*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В АГРОСФЕРІ

Інтенсивна динаміка суспільного розвитку актуалізувала необхідність правового забезпечення сталого розвитку агросфери. Очевидно, що виробництво сільськогосподарської продукції має бути стабільним та ресурсозберігаючим, щоб забезпечити нинішні та майбутні потреби [4]. Для цього потрібна якісна правова регламентація сільськогосподарської діяльності взагалі та її програмного забезпечення зокрема. Адже використання мобільних програм, наприклад, електронної ТТН (товарно-транспортної накладної), мобільних додатків для механізаторів, для агрономів, типу «Мобільний агроном», для прибирання зерна, цукрового буряку, для передачі техніки на базі програми ІС бухгалтерія, є важливим з огляду на сучасну епідемічну ситуацію, допомагає он-лайн спостерігати за рухом машин з поля, сприяє загальному спрощенню діяльності, оформленню первинних документів на полі [3], тобто скороченню витрат часу та праці на типові операції, коштів на оплату праці персоналу тощо.

За своєю сутністю використання сучасного програмного забезпечення є інвестиціями у сільськогосподарське виробництво і регламентується Законом України від 18 вересня 1991 р. «Про інвес-

тиційну діяльність». В ньому інвестиціями розглядаються всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект [6]. Такими цінностями можуть бути: кошти... майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау») [1, с. 28]. Таким чином, «ноу-хау» можуть використовуватись і без правового забезпечення. Звісно, не всі суспільні відносини можуть стати предметом правового регулювання конкретної галузі права. Для цього їх необхідно наділити специфічними ознаками, серед яких: 1) мають бути найбільш важливими, значущими для суспільства; 2) мають однорідний характер, типовий вираз; 3) виникають у суспільстві у зв'язку з проявом цілеспрямованої свідомо вольової діяльності людей і набувають стійкого, сталого характеру, тобто є такими, що постійно повторюються у повсякденній практиці; 4) придатні для регулювання нормами права; 5) мають певний зовнішній прояв і придатні для контролю з боку інститутів суспільства і держави [2, с. 246].

Наразі є потреба в правовій регламентації використання програм обліку сільськогосподарськими підприємствами, які, зацікавлені, наприклад, щоб мобільна ТТН підписувалась електронним цифровим підписом і мала юридичну значимість [3]. Відповідно до ст. 6 Закону України від 22 травня 2003 р. «Про електронні документи та електронний документообіг» для ідентифікації автора електронного документа може використовуватися електронний підпис, накладання якого завершується створення електронного документа. Відносини, пов'язані з використанням удосконалених та кваліфікованих електронних підписів, регулюються Законом України «Про електронні довірчі послуги». Використання інших видів електронних підписів в електронному документообігу здійснюється суб'єктами електронного документообігу на договірних засадах [5]. Тобто цей Закон створює умови для договірного унормування відносин, не регламентованих законодавчо і свідчить про використання диспозитивного методу регулювання в аграрній сфері.

Очевидно, що зростання ролі й значення наукової та науково-технічної діяльності в аграрному розвитку нашої держави зумовлює необхідність ефективного правового забезпечення інноваційної діяльності в сільському господарстві. Інноваційна діяльність виступає однією із форм інвестиційної діяльності [1, с. 30]. Відповідно до Закону України від 4 липня 2002 р. «Про інноваційну діяльність» інноваційною є діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [7]. Важливо, що цей Закон визначає вимоги, яким має відповідати інноваційний продукт та продукція, згідно з якими вони мають бути результатом виконання інноваційного проекту і науково-дослідною і (або) дослідно-конструкторською розробкою нової технології (в тому числі – інформаційної) чи продукції з виготовленням експериментального зразка чи дослідної партії. Окремі характеристики інноваційного продукту такі: а) він є реалізацією (впровадженням) об'єкта інтелектуальної власності, на які виробник продукту має державні охоронні документи (патенти, свідоцтва) чи одержані від власників цих об'єктів інтелектуальної власності ліцензії, або реалізацією (впровадженням) відкриттів; б) розробка продукту підвищує вітчизняний науково-технічний і технологічний рівень; в) в Україні цей продукт вироблено (буде вироблено) вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншим аналогічним продуктом, представленим на ринку, він є конкурентоздатним і має суттєво вищі техніко-економічні показники. Рішення про кваліфікування продукту інноваційним приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, за результатами експертизи [7].

Отже, на цей час є потреба у правовій регламентації програмного забезпечення агросфери загалом та використання мобільних додатків суб'єктами сільськогосподарського виробництва зокрема. Частково відповідні відносини унормовані законодавчими актами про інвестиційну та інноваційну діяльність, електронний документообіг, які передбачають врегулювання проблемних питань на договірних засадах.

Список використаних джерел:

1. Аграрне право : підручник / за ред. А. М. Статівки. Х. : Право, 2019. 416 с.
2. Загальна теорія держави і права : підручник / за ред.: М.В. Цвіка, О.В. Петришина ; Нац. Юрид. Акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2009. 584 с.
3. «Мобильная ТТН» на підприємстві «Західний Буг Агро». Інтерв'ю с Тарасом Вилюра. [Електронний ресурс] URL: <https://youtu.be/mbqJg53aCWM>
4. Проблеми правового забезпечення сталого розвитку сільських територій в Україні: монографія / А.П. Гетьман, І.В. Ігнатенко, В.М. Корнієнко та ін.; за ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. Х.: Право, 2016. 360 с.
5. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 р. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
6. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 р. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
7. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#n181>

Лісова Т.В.,

доцент кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ

В умовах стрімкого погіршення протягом останніх десятиліть стану земельних ресурсів в Україні невідкладного вирішення потребує одна з найскладніших проблем сучасності – проблема зупинення подальшого погіршення стану земель та їх відновлення.